

26. Ernesto La Guardia

LANG buwan pa lamang ang nakaraan buhat nang siya'y magbalik sa Pilipinas na galing sa Estados Unidos. Dalawang taong singkad siyang nanirahan doon: buhat noong Hulyo, 1945 hanggang nitong buwan din ng Hulyo ng taong kasalukuyan. Kabilang siya sa mga pilipinong nagkaroon ng pagkakataong makatungo sa Amerika pagkatapos ng digmaan.

Sa pagbabalik ni Ernesto La Guardia ay hindi kataka-takang alukin siya agad ng mga samahan sa paggawa ng pelikula upang lumabas sa puting tabing. Ang kanyang pangalan (na tunay at hindi "likha") ay dati nang kilala ng tanang magiliwin sa panood ng sine. Matatandaan pa ng sinumang mahilig sa panood ng pelikulang tagalog na bago pa magka-digma ay kabilang na si Ernesto La Guardia sa mga hinahangaang "bidang lalaki". Nasa karurukan na siya ng paghanga ng lahat nang sumiklab ang digmaan. Marami na siyang pelikulang nalabasan at nakatambal na sa kingigiliwan noong mga panahong iyon. Maningning ang kulay ng kanyang kinabukasan. Malaki ang pag-asa niya sa pag-iibayo ng kanyang tagumpay. Ngunit.... bigla ngang nag-apoy ang digmaan at ang dating takbo ng kanyang buhay ay nagimbal at naiba.

Sa paglingon at pagtunghay sa pinagdaanan ni Ernesto La Guardia sa kanyang pag-aartista, ay mapupuna ang isang bagay: hindi siya nakatagpo ng mga balakid sa pagtuntong ng kanyang landasin at mabilis ang kanyang

Si Ernesto La Guardia, ang simpatikong artistang hinahangaan na ng madla noong bago pa sumiklab ang digmaan.

PAGBABALIK SA LUPANG TINUBUAN

pagiging bantog. Pinagpala siya ng Tadhana, bagama't hindi niya sinadya ang pagiging artista.

Siya'y tubo sa Pangasinan. Ang kanyang ama'y lahing kastila na sa lalawigan iyon nagkaroon ng mabuting kapalaran, kaya't doon na namalagi at doon na rin nakapag-asawa. Ang ina ni Ernesto ay taal na taga Pangasinan. Sa paaralang sa kanilang lalawigan siya nagtapos ng high school; pagkatapos, siya'y lumuwás sa Maynila upang magpatuloy ng pag-aaral sa pamantasan ng Far East-

ern University. Commerce ang kanyang kukunin sapagka't ang balak niya'y maging isang mangangalakal.

Kasama niyang lumuwas, upang manirahan sa lunsod, ang kanyang mga kapatid na dalaga na magsisipasok naman sa isang kolehiyo rito. Ang mga dalagang iyan ay nangaging kaibigan at kapalagayang-loob ng magkakapatid na Silos, yaong tatlong binibining noon ay kilalang-kilala na sa pag-awit sa radyo at sa pelikula, sa taguring Silos Sisters.

Minsan, sa isang piging na idinaos sa tahanan ng mga Silos ay sinamahan ni Ernesto sa pagdalo ang kanyang mga kapatid. Nakilala niya ang pamilyang iyon na noo'y may malaki nang kinalaman sa paggawa ng pelikulang tagalog. Ang ama ng Silos Sisters, na si Gng. Juan Silos, Jr., mangangatha ng mga awitin at namumuno sa pagtugtog ng bantog na **rondalla**, ay siyang unang nakapansin sa di-pangkaraniwang tindig at ayos ng bago nilang kilalang binata. Ang bulas ni Er-

nesto ay mataas at mainam ang pangangatawan (dalawang bagay na hinihiling ng mga gumagawa ng pelikula sa mga "bidang lalaki"), bukod pa sa may mukhang kung sabihin nati'y "muy simpatiko". Talagang madali siyang makaakit at makatawag ng kaloo-

ban. Ipinatanong ni G. Silos sa kanyang mga anak kung si Ernesto'y walang hangaring mag-artista. Ang tugon daw ni Ernesto ay ibigin man niyang mag-artista ay
(Nasa pah. 37 ang karugtong)

Kahit nasa malayong pook ang mag-anak na Valdeña ay patuloy silá sa pakikinig ng balita sa radyo. Náririnig nilang buong kabayanhang naninindigan ang mga kawal na pilipino at amerikano sa paghihintáy ng mga pantulong na dárating at dárating ayon sa tagapagbalita sa himpapawid.

Umáasa si don Mateo na dárating ang pantulong na hinihintáy upang silá'y matubos na muli sa mga nakasakop. Ang pag-asa nilá, lalo na ni Ida, na magtátangumpáy ang mga kawal na nagsasanggalang sa Tangway ay tuluyang napawi nang isáng gabi ay malungkot na ibalita ng radyo na tagláy ang lahat ng pagdaramdári, subali't may palátandaan ng mapalalalong kagitingan, ang Bataá'y isusuko kinábukasan ayon sa pasiyá ng mataás na pámunuáng amerikano. Noon lamang natalos ni don Mateo na si MacArthur ay lumipat na palá ng himpilan. Nagtungo sa Australya, upáng buhat doon umano ay balakin ang matinding dagok sa mga kaaway hanggang sa mapalayas ang mga ito sa Kapuluán at matubos ang mga pilipino.

Nábalitang buhat sa Bataán hanggang San Fernando ng Kampangan ay pinalakad ang mga bihag. Kay-lungkot ni Ida nang mga araw na iyon. Hindi niyá ipinalalagáy na kasama sa mga nabuhay at napabihag ang kanyáng katipán. Hindi susuko ang gayong kagitingan. Hindi magpápakaaba ang gayong katapangan. Iyon ay alam niyá. Nákinini-kinita ni Idang nakahambalang ang bangkáy ng kanyáng giliw sa kasukalan ng Bataán na nababalot ng kanyáng ipinabaong bandila. Wala man lamang magpala. Pagká't sino pa ang makagugunitang kasama? Sa mga sandali ng pagkalito at kaguluhan, ang nagiging unang tungkulin ng isáng tao ay iligtás at iagap ng katiyakán ang kanyáng sarili.

Tumangis nang kápaít-paitan si Ida nang gabing iyon na hindi magamot ng pang-aliw na salita at paghimok ng kanyáng kaibigang kapiling sa pagtulog.

—Kung may magágawa lamang ako,—ang himutok ni Ida.—Páparoon ako! Háhanapin ko siyá! Ang kanyáng bangkáy ay sisinupin ko. Igágawa ko siyá ng karapatang libingang akma sa kanyáng kabayanihan!

—Karásal ka sa Diyos!
—Nguni't isinuko na ang Bataán! Lahát-ay nayag nang sumuko mabuhay lamang. Ang hindi lamang pápayag na mabuhay na kabiyá-hiya at sumuko ay si Renato. Kaya siyá lamang at mga kasama niyá ang maáring namatáy, namatáy na lumálaban at ipinagtátanggol ang katapusáng sukat ng lupang kinawáwaygaywayan ng kanyáng ipinagsasanggalang na watawat.

—Nguni't may mga kapangyarihan ang Diyos na hindi kayang limlin ng tao!

Hindi natutulog ang magkaibigan. Nag-áanasan silá. At lalo na silang hindi nákatulog hanggang sa umumaga nang sa gitna ng kaóliman ng madaling-araw ay may pataupong mga lalaki.

Ang unang nagbangon ay si Victor na nasa silong ng bahay. —Magandáng gabi po namán! —ang nárinig ni Ida at ni Mirang tugon ni Victor.

—Huwág po kayong magágalit —anáng nagsigambala sa táhanang iyon,—kami po'y mga takas buhat sa Bataán!

Parang dinagukan ang dibdib ni Ida. Ibig na niyáng magbangon. Baka kabilang sa kanilá si Renato. Nguni't pinigilan siyá ni Mira.

—Huwág ka sanang mapusok. Maghintáy ka kung ano pa ang susunod na mangyayari—anas ng kaibigan.

—Ano po ang máipaglilingkod namin sa inyo?—ang nárinig nilang tanong ni Victor.

—Kung di po ninyo mámasain ay ipinagtátapát naming hindi pa kami nakatitikim ng pagkain buhat pa kahapon ng tanghali.

—Magsipasok po kayo at nang mangakapagpahingá namán. May pápag kami rine at habang ako'y nagluluto ay magsipagpahingaláy muna kayo. Hindi sásalang nápakalayo ang pook na inyong pinagbuhatan.

—Sa Apalit po kami huling niliwanag kahapon!—tugon ng lalaki.

Nákita ni Victor ang anyo at ayos ng kanyáng kausap nang kisísan niyá ang isáng gasera at magliwanag sa silong ng bahay. Kinilabutan ang tsuper nang makita niyá ang mga riple ng magkakasama na isinandál sa mga saláng pinakadinding ng silong.

Gancon man ay napalitan ng habág sa anyo ng mga tumakas sa Bataán ang damdamin ni Victor. Hindi na nito ginising si Tisya na alam niyáng maghapon ng napata sa mga gáwain.

Siyá na ang nagkusang nagsalang ng sinaing sa isáng malaking katingán.

—Marami po bang nagsitakas? —ang tanong ni Victor nang hináharap na niyá ang nakasalang na sinaing.

—Marami rin po kami, subali't naghiwá-hiwaláy at nang hindi mápansin ng mga hapon.

—Talagá po! Bibitayin kayo oras na mahulog sa kaniláng mga kamáy, bakit may mga sandata pa namán palá kayo!—himig pagunita ni Victor.

Noon ay-nasa lapág na ang magkaibigan at nakasilip sa siwang ng sahiq. Kinikilalang maigi ni Ida ang mga kaharap ni Victor. Anhin na lamang niyá'y mátunayang isá sa kanilá si Renato. Nguni't mahirap mangákilala ang mga iyon sa kaniláng mga anyo.

(Itútulóy)

PAGBABALIK SA...

(Karugtong ng nasa pah. 31)

natitiyak niyang hindi siya maaari: hindi siya marunong magsalita ni sumulat ng tagalog. Bukod sa katutubong wika ng kanilang lalawigan, ang alam lamang niyang salitain ay ingles, castila, at ilokano!

Nguni't sinabi ni G. Silos na iyon daw ay madaling malunasan. Sa kaunting pagtiyaga at sa pamamagitan ng mahuhusay na guro ay madali siyang matututo ng sapat na tagalog upang makalabas sa pelikula. At hinimok nga upang kumuha ng tinatawag na screen test o pagsubok.

Madali siyang binigyan ng pagkakataong makalabas bagaman bagong nagsisimula pa lamang ng pag-aaral ng tagalog. Ang una niyang pelikulang ginampanan ay may pamagat na "Ang Tigre". Itoy' sinundan ng isa sa mga napabantog na musikal ng taong iyon (1937): "Madaling Araw", at napabilang na siya agad sa mga kilalang artistang sina Elsa Oria, Ely Ramos at Yolanda Marquez. Ito'y sa samahang Sampaguita Pictures. Dalawá pa ang nilabasan niyang pelikula sa samahang iyan, bago siya lumipat sa Philippine Films, nang sumunod na taon.

Ang pagkakalipat niya ay dahil

kay F. Nolasco, na noo'y nahirang na Production Manager ng pangalawang samahan. Ang ginooing ito rav ang dahilan ng kanyang madaling pagkakaunlad. Si G. Nolasco ang unang tumulong kay Ernesto upang ito'y mapabantog. Kumikilala siya ng malaking utang na loob dito. Kaya nga, nang mapalipat si G. Nolasco sa Excelsior Pictures, ay sumama na naman siyang muli, at sa samahang iyon nama'y apat na pelikula ang kanyang ginanapan.

Sapagka't nananalig siyang taopuso ang pagmamalaskit sa kanya ni G. Nolasco, si Ernesto La Guardia ay isa sa mga unang sumapi sa samahang Nolasco Bros, nang ito'y itatag noong 1941. Ang pelikulang talaga sana nilang gagawin bilang unang handog sa madla, na kanilang nasimulan na noong taong iyon, ay may pamagat na "Patay-Gutom". Nguni't inabot ito ng digmaan at hindi na nakuhang lutasin. Ito rin daw ang pelikulang pinamagatan pagkatapos ng "Ginooing Patay-Gutom" na nilabasan ni Leopoldo Salcedo nang matapos na ang digmaan.

Noon nama'y wala si Ernesto La Guardia sa Pilipinas. Siya'y naninirahan noon sa Kaliporniya, una muna sa San Francisco at pagkatapos ay sa Los Angeles. Nakasapatawag sa Los Angeles. Nakasapatawag sa Los Angeles. Nakasapatawag sa Los Angeles. (Nasa pah. 39 ang narugtong)

DR. A. T. SAN JUAN

Sakit sa Atay, Bato at mga Sakit na Lihim
Karunungan sa Panganganak at mga Bagay-Bagay tungkol sa Mag-asawa
MADALIANG PANGGAGAMOT SA "V. D."
Rayo Infra-Red Ultra-Violeta — Mga Kagamitan sa Diathermy
10-12 ng tanghali — 3-6 ng hapon
Bh. G. M. FRANCISCO tagapaglingkod na nars
Silid 226 Samanillo Bldg., Escolta

Gunitain ang mga Yumao na "MAHAL SA ATIN"

Gayakan sa "Todos los Santos" ang libingan ng mga mahal sa atin... at magtules ng

Kandilang La Milagrosa GINAMITAN NG "GENUINE WAX"

"Genuine Wax" buhat sa Amerika ang ginagamit namin sa paggawa ng aming mga kandila, kaya MATIGAS, HINDI NABABALUKTOT O NAWUPUTOL MAY MALAKING BAWAS SA PAKYAWAN

LA MILAGROSA

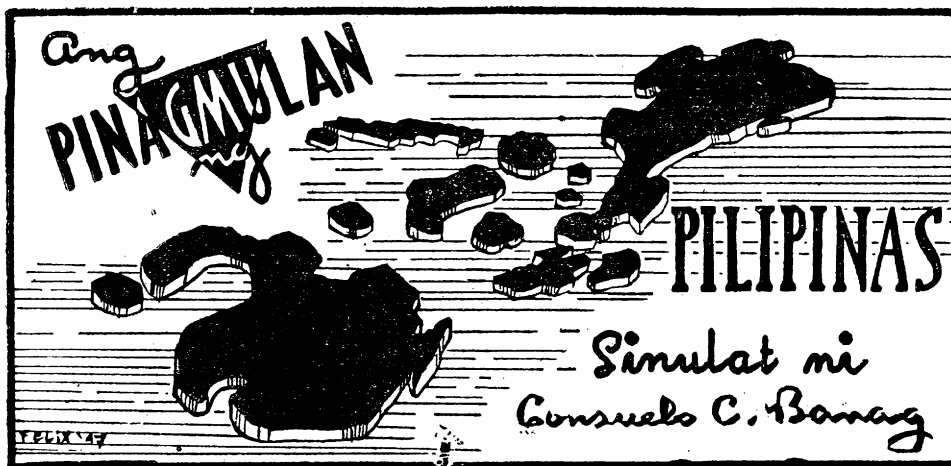
PAGAWAAN NG KANDILANG GANAP NA PUHUNANG PILIPINO
522 Clavel, Kanto ng Madrid, Binundok Maynila

MAKABIBILI KAYO SA:

MAYFLOWER
435 EVANGELISTA, QUIAPO

LA FAMILIE GROCERY
116 Bustillos, Sampaloc
333 G. TUASON, SAMPALOC

EL PROGRESO
807 Folgueras
356 Libertad, tapat ng Cine Look, Pasay

TALAGA bang nais mong mata-los ang pinagmulan ng ating bayan at ng sangkatauhan? Makinig ka, Neneng.

Tunay ngang marami ang naniniwala na ang Pilipinas noong unang panahon ay kaugnay ng Asya. Diumano, kaya lamang nahihwalay ang Pilipinas ay dahil sa biglang-biglang pagkatunaw ng daigdig ng yelo at dahil din sa nakagimbal na paglindol at napakalalim na bahang nagpalubog sa lupang noong unang dako'y parang mga tulay na naging kawing ng Asya at ng ating lupain.

Datapuwa't mayroon ding ibang paliwanag tungkol sa pinagmulan ng magandang lupaing itong tinagurian ni Rizal na "Perlas ng Karagatan." May nagsasabing ang ang Pilipinas ay siyang labi ng isang napakalaking lupalop sa dagat ng Indiya; ang lupalop daw ay ang tinatawag na Lemuria o kung hindi man ay ang Mu.

May nagpapalagay namang ang Pilipinas ay sadyang nilalang ng Lumikha. Sang-ayon sa ating mga ninuno, ay ito ang alamat tungkol sa pagkalikha sa ating bayan!

Sa pasimula raw ay ni walang langit at ni walang lupa. Wala kahit anong bagay, maliban sa Punong Pinagmulan. Naisipan Niyang Ikhain ang langit at ang dagat, at sa isang kisap-mata'y nalikha ang kalangitan at karagatan. Nguni't nalungkot ang Punong Pinagmulan nang kanyang makita ang mataas na langit at malawak na karagatan. "Ayoko ng ganito," ang nawika niya, "mapanglaw ang ganito. May matamis na awit sanang umaalingawngaw sa kalawakan!"

Sa kanyang pagkalungkot ay hindi napigilan ang pagkalaglag ng dalawang patak na luha. Ang dalawang patak na luhang yaon ay naging magkasuyong ibong umawit ng matamis na awit samantalang lumilipad. Nakita ng Punong Pinagmulan na ang dalawang ibon ay matagal na kumampay-kampay, nguni't mayá-mayá'y napansin Niyang napalaylay ang mga pakpak sa tindi ng pagkaha-po.

"Kawawang mga ibon! Malalaglag sa karagatan. Sana'y may pulong makahoy sa gitna ng dagat upang silá'y makapagpahingá," anang Punong Pinagmulán.

Noon din ay nagkaroon ng pulong itakahoy, kaya't ang dalawang ibon ay agad nagsidapo sa isang malabay na sanga at nagpahinga. Iyon daw magandang pulong lumitaw sa gitna ng karagatan ang siya nating lupang tinubuan.

Oo nga. Noong una'y walang tao sa kapuluan. Dalawang paliwanag mayroon ang ating ninuno tungkol diyan. Sinasabing ang dalawang ibon ay tumuntong sa sanga ng buho. Ano ba't may tinig silang narinig. "Ilakas ninyo ang pagtuktok. Ilakas ninyo!" anang tinig. Pinagbuti ng dalawang ibon at kahanga-hanga ang nangyari! Nang ang isang biyas ng buho ay pumutok, ay lumabás si Silalak. Sa katabing biyas na pumutok din, ang lumabas naman ay si Sibabay. Sila raw ang kanunu-nunuan ng mga tao sa daigdig — ang pinagmulan ng apobaket nating si Lububan na naglagda ng mga kautusang panuntunan. May iba namang paliwanag tungkol sa pinagmulan ng ating

mga ninuno — ang lahing kayumanggi. Diumano, isang araw daw ang Punong Pinagmulan at Dulong Kauuwian ng Lahat ay nalungkot. Ang kanyang naisip ay ganito: "Sayang ang ganda ng kalikasan kung walang kinapal na kalarawan kong pupuri sa aking mga nilikha." Noon din ay kumuha ng dalawang dakot na lupa, kinapal at inilagay sa hurno. Binulungan at pagkatapos ng isang kisap-mata ay inalis na sa hurno. Dalawang taong maputi ang lumabas sapagka't hindi pa lutong mabuti. Nalungkot ang Lumikha. "Putlain ang mga ito!" muling dumakot ng lupa, hiningahan at inilagay sa hurno. Matagal bago inilabas, kaya't nasunog na para ng uling. Umiling ang Lumikha at muling dumakot ng lupa, hiningahan at inilagay sa hurno. "Ngayon, kailangang huwag maging hilaw at huwag ding maging supok." Binuksán ang hurno at kayumangging kalutungan ang lumitaw na dalawang bagong kinapal.

Natuwa ang Lumikha, at sa katuwaan ay tinawag ang lahat niyang kinapal — ang mga puti, ang mga itim, at ang mga kayumanggi, at ang sabi — "Humayo kayo, kayong kinapal ko sa aking larawan, punuin ninyo ang daigdig at kayo'y magmahalan.

"Ang dalawang kayumanggi raw ang ating kanunununuan.

"Maganda po, Ingkong, ang inyong kuwento," ang magalang at buong pasasalamat na nawika ni Neneng nang matapos ang kuwento ni Ingkong Iro'.—#

PANTULONG

- I. Ang Pilipinas ay pinamagatan ni Gat Jose Rizal na "Perlas ng Karagatan." Bakit kaya?
- II. Ipalwanag ang tatlong kurukuro tungkol sa pinagmulan ng Pilipinas.
- III. Ano ang ating alamat tungkol sa pinagmulan ng tao? Ng lahing kayumanggi?
- IV. Bakit dapat magmahalan ang lahat ng mga tao sa buong daigdig?

ma niya roon ang ibang mga artistang pilipinong sina Rosa del Rosario (na ngayo'y narito na rin at kasalukuyang bantug na bantog), Amparo Karagdag, mag-asawang Billy Smith, Fred Cortes, Frankie Gordon, Eduardo de Castro, at iba pa. Sinasabi niyang naging higit silang magkakalapit noong mga panahong iyon, sa kanilang pagkakasama-sama, sa pagiging malayo sa kanilang sariling bayan, kay sa noong mga panahong sila'y nangarito sa Pilipinas. Talaga raw yatang gayon: nangasa-ibang bansa. Ang pananabik daw sa sariling bayan ay siyang tanikalang bumibigkis sa kanilang mga puso!

Mapalad siya, si Ernesto, at hindi siya umasang mabuhay sa pamamagitan ng pag-aartista samantalang nasa ibang lupa. Kung hindi, marahil daw ay naghikahos din siyang tulad ng iba sa ating mga kalahing hangga ngayo'y nangahihirapan pa rin sa pagbabakasakali sa tanyag na siyudad ng pelikula: sa Hollywood. Bagama't siya man ay nagtungo sa mga studio roon at "tumingin-tingin" kung siya'y maaaring magkaroon ng pagkakataong makalabas sa pelikula, pinagsikapan niyang makapag-aral at magkaroon ng ibang uri ng hanap-buhay. Kumuha siya ng Interior Decoration and Painting, o sining sa pagguhit, pag-aayos at pagpapalamuti ng tahanan at iba pang gusali. Nagkapalad naman siya, at nang magtatag na siya ng kanyang tanggapan, ay marami siya agad na naging mga suki, karamihan ay mga pilipinong maririwasa na nangagpapatayo ng kanilang tahanan doon. Kabilang sa mga tahananang kanyang inayos ang ipinagawa nina Billy Smith.

Kung sa bagay daw ay maaari siyang magpatuloy ng pamumuhay doon. Mabuti ang kanyang kinikita sa pag-aayos ng mga tahanan. Magaan ang pagdating sa kanya ng kuwarta. Nguni't...sadyang hindi maamin ng kanyang kalooban ang manirahan nang palagian sa ibang bansa. Hindi niya maiwaksi sa kanyang guniguni ang mga alaala ng sarili niyang bayan. Kahit na gaano siya kaligaya roon at kahit na talagang mahusay ang kanyang pamumuhay, ay hinahanap-hanap ng kanyang diwa ang mga bagay-bagay na kanyang nilisan.

Kaya, siya'y nagbalik, at haba raw siyang nalalapit sa paglalakbay na pabalik, ay lalo namang sumisidhi ang kanyang pananabik na makarating na't makitang muli ang Pilipinas. Bawa't bayan daw na kanyang maraanan: Honolulu, Tokyo, Hongkong, Sanghay, ay lalo niyang nababatid ang kaibhan sa lahat ng sarili niyang Maynila! Talaga raw maganda sa lahat at mahal sa lahat

TUBERKULOSIS

"Ang Maagang Pagkatuklas ay Maagang Paggaling"

Dalubhasang pagsusuri ng baga sa pamamagitan ng Rayo-X. Kung kayo ay may ubo, lagnat, sakit ng dibdib, hindi makatulog o makakain ay magsadya sa

TREPP MEMORIAL CLINIC

2ND FLOOR, ROOM 224 DE LEON BLDG., RIZAL AVE.

DR. B. M. VILLAPANDO

Espesyalista sa mga sakit sa Mata, Hing, Tainga at Lalamunan, Tumitistia ng Tonsil sa 2 minuto na hindi na kailangang matira sa Ospital.

Mga Bagong Kagamitan sa Pagsukat ng Salamin sa Mata — Rayos X
Oras: 9:00-12:00 A.M.—2:00-4:00 P.M. Araw ng Linggo: 9:00-12:00 A.M.
Bagong Tanggapan: 423 Evangelista Tagliliran ng Simbahan ng Quiapo

Hinahanap ng marami niyang tagahanga ang muling pagganap sa puting-tabing ng magandang si Linda Estrella, na nakangiting buong kasiyahán sa larawang ito.

ISINULAT NG ...

(Karugtong ng nasa pah. 13)

pa rin sa pagtawag sa Diyos ang lahat. Sa labes nito, sa pintuang may tama ng mga punlo, ay lalong marami ang naghanay na pulubi, palibhasa'y may mga kawal-Amerikanong nagsisipasok doon, kundi man magdudulot ng limos na bagol ay nagkakaloob naman ng rasyon.

Hindi kalayuan sa hanay na ito, ay may isang babaing umaawit—ang awit ay nakapagpapagunita ng maraming bagay sa lumpas na panahon.

Isang lalaking putol ang kalawang paa ang biglang kumilos nang marinig ang awit. Kinuha ang kanyang muleta at lumapit na parang humahangos sa pulubing kumakantá sa dako roon upang matawag ang pansin ng sino mang maaring maglimos.

Ang lalaking walang isang paa'y pumiling sa pagkakaupo sa pulubing umaawit, bago minasid ito, mulang ulo hanggang paa.

Napatigil ang pag-awit ng bae.

—Bakit mo ako tinitignan ng ganyan?—ang payamot niyang usisa sa pangahas na lumapit sa kanya't nagmamasid.

Lalong sumasal ang tibok ng

Nayag ako kapagkaraka — ang pagtatapat ni Ernesto. — Sinabi ko sa kanyang hindi ko nalilimutan ang aking mga utang na loob. Saka, napag-alaman kong sa kanyang samahan ay muli kong makakasama ang mga dati kong kaibigan, tulad halimbawa ni G. Joaquin Gabino, Si Gabino ang nagturo sa akin ng pagsasalita ng tagalog. Utang na loob ko sa kanya ang madali kong pagkakatuto ng wikang iyan, na, siya ko nang ginagamit sa pakikipag-usap sa lahat ng pagkakataon. Lalo pa nang ako'y nasa Amerika. Alam mo ba: ang mga pilipino sa Amerika na kapag narito'y ingლისan nang ingლისan, ay walang sinasalita doon kundi pawang tagalog!

At napangiti siya. Muling nanariwa sa kanyang alaala ang kanyang mga karanasan sa Amerika.

—Talagang totoo ang sinabi ko sa iyo — ang ulit niya. —Talagang nag-iibayo ang damdaming-makabayan kapag ikaw ay malayo sa sariling lupa!—#

puso ng lalaking iyon. Hindi siya nagkakamali.

—Mercedes! Diyos ko! Ikaw rga ba?—at namasid ng lalaki ang sunog na mukha at marak na pisngi ng babaing iyon. Sunog sanhi sa pagkakasabog, marahil, ng pulbura at ang kamarakan ay bunga ng gutom at kapanganyayan!

Hindi nakapagsalita ang tinawag sa kanyang pangalan, at ang tumawag naman ang minasid na mabuti.

—Renato! Ikaw ba? Diyos ko! Ano't nagkaganyan ka?—at napa-hagulgol ang babaing iyon, bago napayapos sa kanyang kapiling, nang di sinasadya.

—Ang Digma, Mercedes! Ang Digma! Patawarip tayo ng Diyos!

—Ngunit huwag, huwag kang lumuha, Mercedes! Ayokong lumuha ka!—at si Renato,—ang dating Payaso,—laban man sa loob piya'y naglabas ng kanyang dila, kumindat-kindat at kumanta ng isang kantahing mapanudyo.

At, si Mercedes, ang pulubi na ngayon, ay ngumiti... humalak-hak...kahit may luha ang mga mata.

* * *

Ilang saglit pa at ang dalawa'y bigla nang nawala sa hanay na iyon ng mga labi ng Sangkatauhan.

Ang kamay ng Tadhana'y sumulat:

Isinulat Niya ang ganito sa kanyang Aklat na Di Naluluma:

“Dalawang artista: ang inyong Tanghalan ay ang daigdig... Sa tunay na buhay, kayo'y talagang artista.”

Saka, bumaba ang tabing ng Karimlan—ang abuhing pakpak ng Dapit-hapo'y lumaganap na sa buong purok.

(WAKAS)

SARUNG BANGGI ...

(Karugtong ng nasa pah. 19)

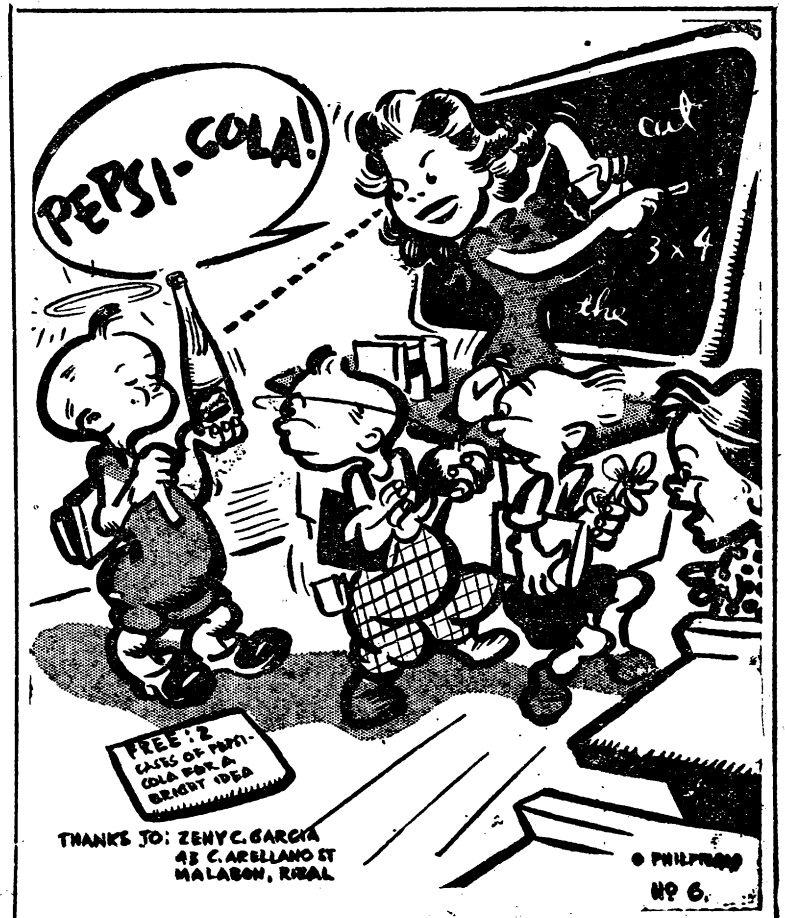
ha ko na ang tugtuging iyon. Iyon po ang pinakamaganda sa aking mga nálikha na, palibhasa'y ibá rin namán ang aking naging ispirasyon.

Sinulyapan at nginitian pa si Marina.

—Nanding—ang wika ni Rosa, —máibigan mo kaya kung pamanhikan ko si direktor na bilhin ang iyong Sarung Banggi, ipalimbág, gamitin sa pelikula at ikáw pa rin ang áawit?

Hindi nakasagot ang dalawa! Makailang ulit na lumunok si Nanding pagká't parang nanunuyo ang kanyang lalamunan, samantalang pinangiliran namán ng luha ang mga mata ni Marina, sa malabis na kagalakan at kabiglaanan.

(Itutuloy)

MASAKIT? MAKIROT?

ASPIRINA

FORMULA: ASPH. N. O. R. M. — CAFFEIN. & S. G. M.

BAYER